

Eindrapport

QUICK SCAN BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN GEBIED FORT DEN HAAKWEG

Adviesbureau

Mertens

Eindrapport

QUICK SCAN BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN GEBIED FORT DEN HAAKWEG

rapportnr. 2016.2257

mei 2016

In opdracht van:
Rho adviseurs voor leefruimte
Postbus 150
3000 AD ROTTERDAM

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456

E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2016.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

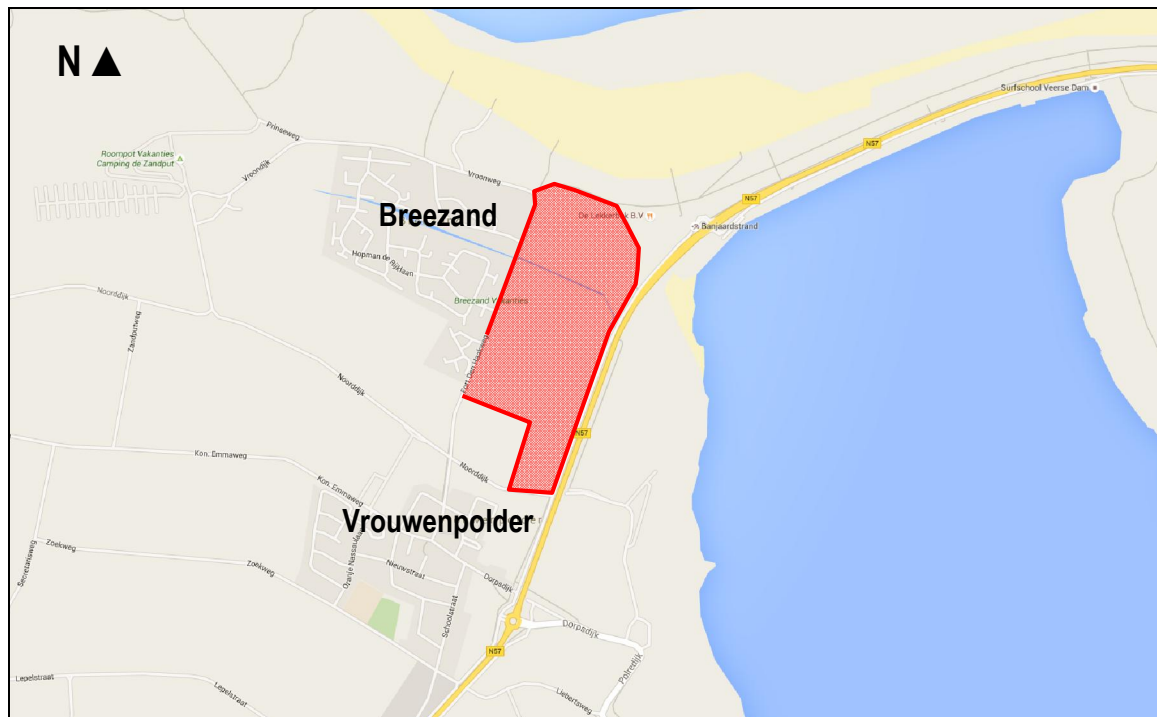
INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 INLEIDING.....	2
1.2 DE INBREIDINGSLOCATIE EN DE PLANNEN	2
1.3 DOELSTELLING VAN HET ONDERZOEK	12
1.4 OPBOUW RAPPORT	13
 2. BESCHERMDE PLANT- EN DIERSOORTEN	 14
2.1 FLORA- EN FAUNAWET	14
2.2 WET NATUURBESCHERMING	15
2.3 RODE LIJST	15
 3. METHODE	 16
 4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING	 17
4.1 FLORA	17
4.2 VLEERMUIZEN	18
4.3 OVERIGE ZOOGDIEREN	18
4.4 BROEDVOGELS.....	19
4.5 AMFIBIEËN	19
4.6 VISSEN	19
4.7 REPTIELEN.....	20
4.8 OVERIGE.....	20
 5. SAMENVATTENDE CONCLUSIE	 21
 GERAADPLEEGDE LITERATUUR.....	 23
 BIJLAGEN	 24
1. HET PLANGEBIED	25
2. BEGRIPPEN.....	26

1. INLEIDING

1.1 Inleiding

Er is het voornemen voor functiewijzigingen in de Vrouwenpolder te Veere (zie figuur 1 voor de globale ligging en bijlage 1 voor de exacte ligging). Het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten vormt een te onderzoeken aspect omdat met de plannen effecten kunnen gaan ontstaan op deze soorten. Op grond hiervan heeft Rho adviseurs voor leefruimte te Rotterdam aan Adviesbureau Mertens B.V. uit Wageningen gevraagd om een verkennend veldonderzoek uit te voeren naar het voorkomen van wettelijk beschermde soorten en om bij het eventueel voorkomen hiervan, aan te geven hoe hiermee dient te worden omgegaan. In dit rapport worden de resultaten van deze verkenning in het kader van de soortbescherming gepresenteerd.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied aan de Fort den Haakweg te Veere.

1.2 De inbreingslocatie en de plannen

Het plangebied bestaat uit een groengebied met aan de westzijde lintbebouwing langs de Fort den Haakweg. In het noorden is het natuurgebied "Fort den Haak" gelegen. Direct ten zuiden hiervan is een weiland en een plantentuin te vinden. De rest van het gebied bestaat uit akkers. Het voornemen is om in de lintbebouwing diverse bebouwing te slopen en te realiseren. Ter behoud van de plantentuin zullen op open plaatsen vakantiewoningen worden gerealiseerd, horeca worden gerealiseerd in de zuidwestzijde van de tuin (waar nu opslag is) en de beheerderswoning zal worden gesloopt. De akker zal daarnaast worden omgevormd tot golfterrein.

Samengevat omvat het de volgende plannen (zie ook figuur 4):

1. Wandelpaden randen natuurgebied,
2. Sloop en uitbreiding hotel ter plaatse van parkeerplaats,
3. Herinrichting van parkeerterrein en tennisclub om nieuwbouw te realiseren,
4. Realisatie tennisclub met parkeerterrein,
5. Verlengen schietbaan met als gevolg verwijdering beplanting,
6. Realisatie nieuw recreatiecomplex,
7. Bouw vakantiewoningen in de plantentuin, realisatie horeca en sloop woning,
8. Realisatie bebouwing (woning) met tuin ter plaatse van volkstuincomplex en weiland,
9. Nieuwe ontsluitingsweg door akker, weiland, opslagplaats en volkstuincomplex,
10. Sloop bebouwing en realisatie nieuwbouw,
11. Omvorming akker tot golfbaan.

In figuur 2 wordt een foto-impressie gegeven van de situatie rond half mei 2016 en in figuur 3 en 4 wordt de plansituatie weergegeven.

Wandelpaden randen natuurgebied (1)

Sloop en uitbreiding hotel ter plaatse van parkeerplaats (2)

Sloop en uitbreiding hotel ter plaatse van parkeerplaats (2)

Herinrichting van parkeerterrein en tennisclub om nieuwbouw te realiseren (3)

Realisatie tennisclub met parkeerterrein (4)

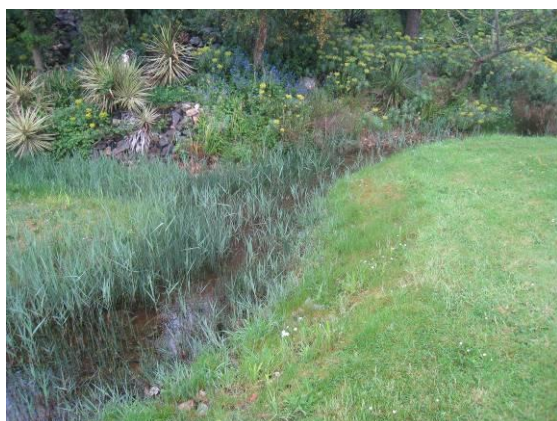
Verlengen schietbaan met als gevolg verwijdering beplanting (5)

Realisatie nieuw recreatiecomplex (6)

Sloop woning in plantentuin (7)

Bouw vakantiewoningen in de plantentuin (7)

Horeca ter plaatste van grondopslag in plantentuin (7)

Realisatie bebouwing met tuin (8)

Nieuwe ontsluitingsweg (9)

Sloop bebouwing en realisatie nieuwbouw (10)

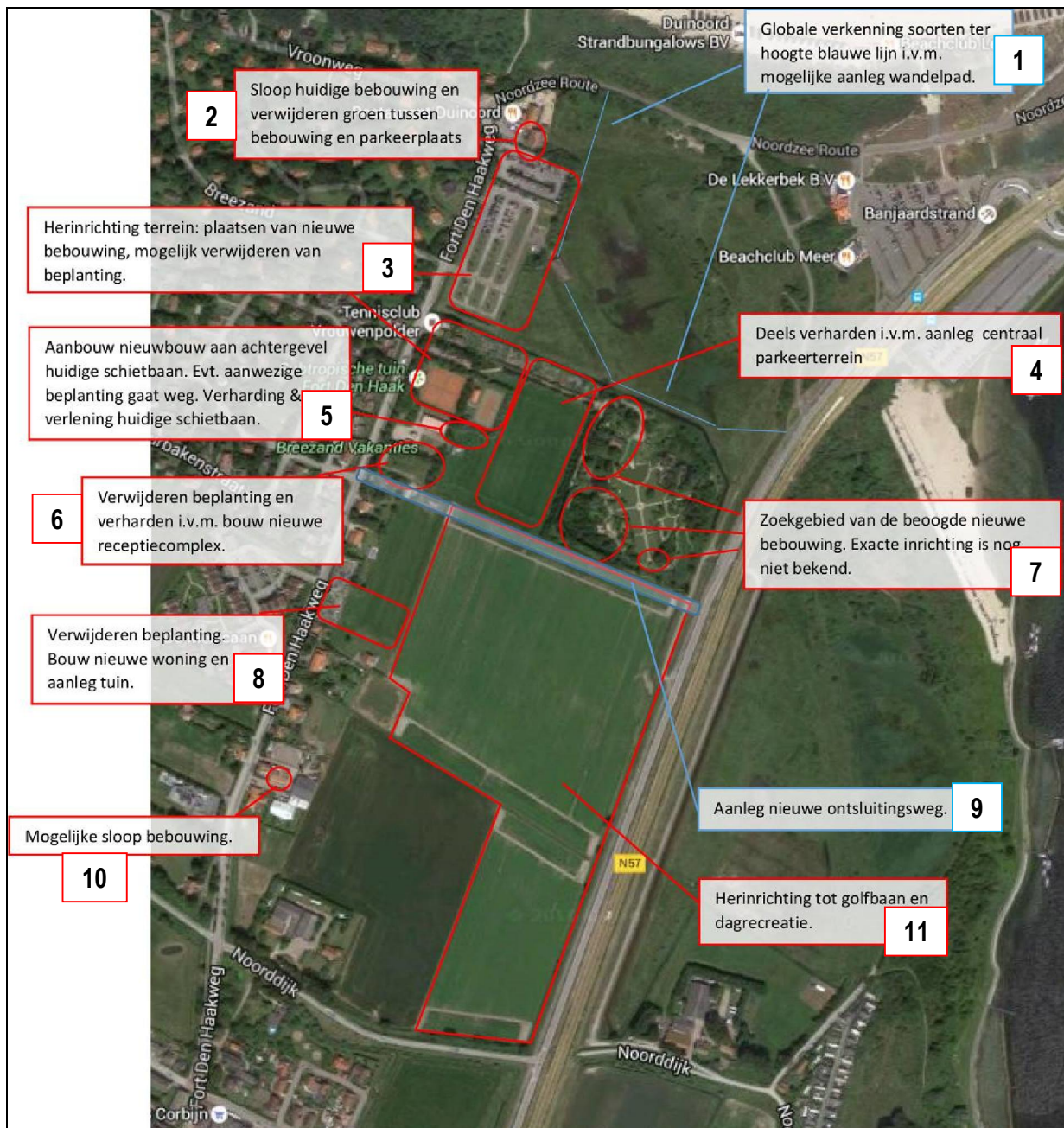

Omvorming akker tot golfbaan (11)

Figuur 2. Foto-impressie van de verschillende deelgebieden te Vrouwenpolder te Veere.

Figuur 3. Plansituatie van Vrouwenpolder (uit Masterplan, 2015).

Figuur 4. Ontwikkellocaties in Vrouwenpolder.

1.3 Doelstelling van het onderzoek

De doelstelling van het onderzoek is tweeledig. Enerzijds wordt inzichtelijk gemaakt welke wettelijk beschermde natuurwaarden in het kader van de soortbescherming van planten- en diersoorten te verwachten zijn. Anderzijds worden de consequenties van deze aanwezigheid voor de planontwikkeling weergegeven. Gelet op de opdracht genoemd in de inleiding en de doelstelling, is het van belang dat de volgende vragen worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde planten- en diersoorten komen mogelijk voor ter plaatse van en in de directe omgeving van Vrouwenpolder?
2. Welke verwachte wettelijk beschermde planten- en diersoorten ondervinden nadelen van de plansituatie?
3. Hoe dient te worden omgegaan met eventuele negatieve effecten van de plansituatie op wettelijk beschermde planten- en diersoorten?

1.4 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over de soortbescherming (hoofdstuk 2) komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethode (hoofdstuk 3).
- Een beschrijving van de aanwezigheid van beschermde soorten (hoofdstuk 4).
- Een beoordeling van de effecten op beschermde soorten (hoofdstuk 5).

In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de gebruikte definities en afkortingen.

2. BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN

2.1 Flora- en faunawet

In 1992 is de Flora- en faunawet geïntroduceerd ter vervanging van onder andere de Vogelwet en Jachtwet 1954. Deze wet is vanaf juli 1999 in werking getreden. In de Flora- en faunawet zijn regels gegeven over de bescherming van de in het wild levende planten- en diersoorten, mede ter uitvoering van de soortbescherming in de Europese Richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). Deze soortenbescherming van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn geïntegreerd in de Flora- en faunawet. Deze soortenbescherming houdt in dat handelingen zoals het doden, opzettelijk verontrusten, verstoren of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen, hollen, nesten, eieren van dieren en het uitgraven, plukken en vernietigen van groeiplaatsen van planten verboden zijn.

Een ruimtelijke ingreep kan gepaard gaan met negatieve effecten op planten en dieren. Om een ruimtelijk plan tot uitvoering te kunnen brengen die negatieve effecten heeft op beschermde soorten, is in een aantal gevallen een ontheffing van het Ministerie van Economische Zaken noodzakelijk. Om een dergelijke ontheffing te kunnen verkrijgen, moet aangetoond worden dat de voorgenomen ruimtelijke ingreep geen afbreuk zal doen aan de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten. Qua mate van bescherming kan onderscheid worden gemaakt in de volgende drie beschermingsregimes.

Algemeen voorkomende soorten (categorie 1: lichte bescherming)

Voor algemeen voorkomende soorten zoals haas, egel, veldmuis, bruine kikker of gewone pad geldt sinds begin 2005 een algemene vrijstelling. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd als zij worden geschaad op voorwaarde dat met deze soorten goed omgegaan wordt: zij mogen niet onnodig gedood of gewond worden en activiteiten dienen buiten de kritieke periode plaats te vinden.

Minder algemeen voorkomende soorten (categorie 2: matige bescherming)

Voor soorten die minder algemeen voorkomen als eekhoorn, steenmarter, levendbarende hagedis en diverse soorten orchideeën geldt dat een ontheffing vereist blijft bij ruimtelijke ingrepen die negatieve effecten voor deze soorten hebben. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden als wordt gewerkt volgens een door de Minister van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. In zo'n gedragscode geeft een sector of initiatiefnemer zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bij het hebben van een gedragscode voor de minder algemeen voorkomende soorten is alleen nog een ontheffing nodig voor werkzaamheden die niet conform de gedragscode worden uitgevoerd.

Strikt beschermde soorten (categorie 3: strikte bescherming)

Voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan, vanwege de Vogelrichtlijn te beschermen vogelsoorten en soorten die zijn opgenomen bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (o.a. ringslang, hazelworm, boommarter, das en waterspitsmuis) geldt dat een ontheffing alleen wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat en er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

2.2 Wet natuurbescherming

Naar verwachting wordt 1 januari 2017 de Nieuwe Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet integreert de Flora- en faunawet, Boswet en Natuurbeschermingswet 1998 tot één wet. Deze wet implementeert tevens de Vogel- en Habitatrichtlijn en andere verdragen in het nationaal natuurbeschermingsrecht. De bevoegdheid van deze nieuwe wet zijn Gedeputeerde Staten van de Provincie(s) waar een project wordt gerealiseerd. Gedeputeerde Staten kunnen een bevoegdheid ook over dragen conform lid 7 van deze wet. De Nieuwe Wet natuurbescherming sluit aan bij de internationale kaders zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn. De soortbescherming richt zich dan ook op de bescherming van plan- en diersoorten die genoemd zijn in deze richtlijnen. Een uitzondering hierop vormt een deel van de Rode Lijst soorten (zie paragraaf 2.3). Deze soorten zullen wel worden beschermd via de Nieuwe Wet natuurbescherming. Daarnaast geldt de algemene zorgplicht, zoals deze ook al geldt onder de Flora- en faunawet. Indien een plan resulteert in negatieve beïnvloeding van een soort of soorten kan ontheffing worden verleend conform artikel 3.3 van de Nieuwe Wet natuurbescherming voor soorten van artikel 3.1 en 3.2 (Vogelrichtlijnsoorten). Ontheffing kan worden verleend conform artikel 3.8 van de Nieuwe Wet natuurbescherming voor soorten van artikel 3.4 en 3.6 (Habitatrichtlijnsoorten). De criteria voor ontheffingsverlening zijn eender aan die van de Flora- en faunawet omdat de ontheffingsgronden van de Vogel- en Habitatrichtlijn gelijk zijn gebleven. Het nationaal recht staat het niet toe om hiervan af te wijken.

2.3 Rode lijst

De Rode lijst met bedreigde soorten is eind 2004 gepubliceerd in de Staatscourant en voor een deel in 2009 herzien. Aan de op deze lijst genoemde soorten komt bescherming toe voor zover zij vallen onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet.

Tussen de Flora- en faunawet en de Rode lijsten bestaat geen formele relatie. Alleen op basis van "gunstige staat van instandhouding" kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden ten aanzien van mitigerende en compenserende maatregelen dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die niet afnemen in aantal (geen Rode lijstsoort) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor soorten met een beperkt verspreidingsbeeld en die afnemen in aantal (soorten die wél op de Rode lijst staan) is een uitgebreide effectenstudie wenselijk. Voor deze soorten geldt namelijk de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Dit artikel is derhalve ook gericht op het voorkomen van doden en verwonden van algemene soorten.

3. METHODE

Op dinsdag 10 mei 2016 is een bezoek gebracht aan Vrouwenpolder en de directe omgeving. Gedurende dit bezoek zijn het plangebied en de directe omgeving beoordeeld op het mogelijk voorkomen van beschermde planten- en diersoorten aan de hand van aanwezige ecotopen en sporen. Er is beperkt gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens om het (potentieel) voorkomen van beschermde soorten te bepalen omdat deze via o.a. www.waarneming.nl worden beheerd voor een veel groter gebied. Overige waarnemingen worden tevens bewaard voor een groot gebied, namelijk op kilometerhok niveau zoals weergegeven op www.telmee.nl en op een nog groter schaalniveau in verspreidingsatlassen.

4. RESULTAAT INVENTARISATIE EN BEOORDELING

4.1 Flora

Het noorden van het plangebied is een natuurgebied dat onderdeel is van het Natura-2000 gebied Manteling van Walcheren. Deze Manteling van Walcheren is aangewezen wegens het voorkomen van diverse soorten duinen (wandelende, vochtige, vastgelegde duinen (al dan niet met duindoorn of bos)). Doordat het natuurgebied binnen de Vrouwenpolder zowel droge al vochtige ecotypen kent, komt in het gebied een grote diversiteit voor van plantensoorten. In het gebied komen ook beschermde en bedreigde soorten voor zoals orchideeën. Bekend is dat deze orchideeën ook voorkomen buiten het gebied, onder meer in de bermen van de tennisbaan waar onder meer verwilderde primula groeit. Het is van belang dat het voorkomen en de verspreiding van de plantensoorten en vegetaties in het natuurgebied inzichtelijk wordt gemaakt als het plan om de wandelpaden te realiseren concreet wordt. Daarnaast dient het voorkomen van de orchideeën rond de huidige tennisbaan bepaald te worden.

Figuur 5. Natura-2000 gebieden (geel) rond het plangebied Vrouwenpolder (rood).

Figuur 5. Vegetatie met verwilderde primula rond de huidige tennisbaan

4.2 Vleermuizen

Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen zoals kolonieplaatsen, paar- en overwinteringsplaatsen kan niet worden uitgesloten. In de lintbebouwing langs de Fort den Haakweg zijn mogelijkheden vastgesteld waar vleermuizen zich kunnen ophouden. Het ontbreekt aan bomen met gaten waarin vleermuizen zich kunnen ophouden. Effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen derhalve niet worden uitgesloten.

De vrouwenpolder en de directe omgeving bezitten kenmerkende landschapselementen die aansluiten op landschapselementen in de omgeving zoals de duinen waarop vleermuizen zich kunnen oriënteren. De plannen gaan samen met het rooien van groen dat zal samen gaan met verlies aan kenmerkende landschapselementen waarop vleermuizen zich kunnen oriënteren. De bebouwing blijft behouden maar wordt wel veranderd. Effecten op vliegroutes kunnen derhalve niet worden uitgesloten.

Met de realisatie van de plannen zal het gebied gedeeltelijk van vorm veranderen. Het plangebied zal momenteel fungeren als foerageergebied voor bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Vleermuizen kunnen het plangebied en omgeving als foerageergebied blijven gebruiken. In de omgeving zijn daarnaast voldoende alternatieve foerageerplaatsen. Negatieve effecten op de foerageermogelijkheden van vleermuizen worden derhalve uitgesloten.

4.3 Overige zoogdieren

Het is mogelijk dat ter plaatse van het plangebied de huismuis leeft. Deze soort is niet beschermd. Verder bestaat er de mogelijkheid dat mol, bosmuis en huisspitsmuis voorkomen. Voor deze algemene soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet. Het is aannemelijk dat dit vrijstellingsbeleid wordt voorgezet onder de Nieuwe Wet natuurbescherming. Het voorkomen van matig of zwaar beschermde soorten wordt, gelet op de aanwezige ecotopen (bebouwing, verhardingen en pioniers ecotopen) en de geografische ligging (Zeeland), uitgesloten. De oevers zijn ongeschikt als leefgebied voor de waterspitsmuis en de noordse woelmuis. Waterspitsmuis kan echter wel voorkomen in de vochtige delen van het natuurgebied.

4.4 Broedvogels

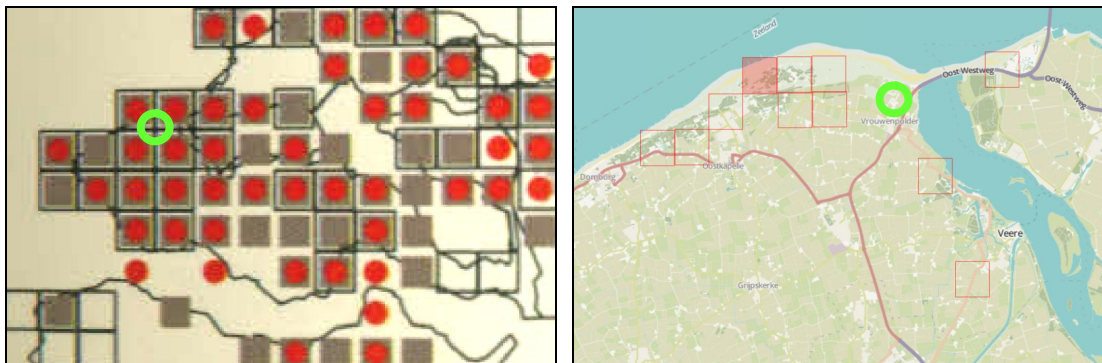
Het voorkomen van algemene broedvogels is mogelijk in de vorm van bijvoorbeeld merel, roodborst en winterkoning. Deze soorten kunnen nesten hebben in de struiken en in de bomen. Langs de oever kan waterhoen, meerkoet en wilde eend broeden. Op de akkers kunnen kievit en scholekster broeden. In verband met het voorkomen van algemene broedvogels is het noodzakelijk om te werken buiten het broedseizoen of op een manier dat de vogels niet tot broeden komen. Op deze manier kan worden voorkomen dat verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet en de Nieuwe Wet natuurbescherming worden overtreden.

Gedurende het verkennend veldonderzoek op dinsdag 10 mei 2016 zijn geschikte (potentiële) nestlocaties aangetroffen die eventueel van waarde zouden kunnen zijn voor vogels met jaarrond beschermde nesten zoals gierzwaluw en huismus. De lintbebouwing langs de Fort den Haakweg is hiertoe zeer geschikt. In het noordelijk van de lintbebouwing is op dinsdag 10 mei 2016 huismus daadwerkelijk vastgesteld.

In het natuurgebied kunnen tevens vogelsoorten voorkomen met vaste rust- en verblijfplaatsen zoals de sperwer en de ransuil. Op grond van bovenstaande kunnen negatieve effecten op vogels met jaarrond beschermde nesten niet worden uitgesloten.

4.5 Amfibieën

Het plangebied van de uitbreiding is mogelijk leefgebied voor de kleine watersalamander, bruine kikker en gewone pad. Deze soorten zijn licht beschermd en niet bedreigd. Voor deze licht beschermde soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet. Het is aannemelijk dat dit vrijstellingen beleid wordt voorgezet onder de Nieuwe Wet natuurbescherming. In de omgeving van Vrouwenpolder komt de rugstreeppad voor (Cremers & Delft, 1999). De pad is zwaar beschermd via de Flora- en faunawet en blijft beschermd onder de Nieuwe Wet natuurbescherming. Het voorkomen van overige beschermde amfibieën wordt, gelet op de aanwezige ecotopen (bebouwing, verhardingen en pionierecotopen) en de geografische ligging (Walcheren), uitgesloten.

Figuur 6. Waarnemingen van de rugstreeppad in de periode 1971-1998 (links op basis van (Cremers & Delft, 1999) en in de periode 2011-2016 (Waarneming.nl) ten opzichte van het plangebied te Vrouwenpolder (groen).

4.6 Vissen

Ten zuiden van het natuurgebied is een sloot gelegen. Op deze sloot komt een overstort uit die regelmatig in gebruik is. De waterkwaliteit is derhalve regelmatig slecht en derhalve kan het voorkomen van beschermde of bedreigde vissen worden uitgesloten. In het gebied liggen daarnaast enkele geïsoleerde wateren zoals de vennen in het natuurgebied en de vijvers in de tuinen. Doordat deze geïsoleerde wateren

niet in verbinding staan met ander oppervlaktewater, zijn deze wateren niet van waarde voor beschermde of bedreigde vissen.

4.7 Reptielen

Op Walcheren komen geen reptielen voor zoals de zandhagedis. Gezien de verspreiding van reptielen (zie www.ravon.nl, Cremers & Delft 1999), kan de aanwezigheid van reptielen worden uitgesloten.

4.8 Overige

Het noorden van het plangebied is een natuurgebied dat onderdeel is van het Natura-2000 gebied Manteling van Walcheren. Deze Manteling van Walcheren is aangewezen wegens het voorkomen van onder andere de nauwe korfslak. De nauwe korfslak leeft in uiteenlopende biotopen van tamelijk droog tot zeer vochtig. De soort leeft in moerasbossen maar ook in duinbosjes, etc. Enige schaduw heeft de voorkeur. Doordat het natuurgebied binnen de Vrouwenpolder zowel droge al vochtige ecotypen kent, kan de soort hier niet worden uitgesloten. Het is van belang dat het voorkomen en de verspreiding van deze slak in het natuurgebied inzichtelijk wordt gemaakt als het plan om de wandelpaden te realiseren concreet wordt.

5. SAMENVATTENDE CONCLUSIE

Er is het voornemen voor realisatie van diverse plannen in de Vrouwenpolder te Veere. Deze activiteiten zouden kunnen samen gaan met effecten op planten- en diersoorten die beschermd zijn via de Flora- en faunawet of via de Nieuwe Wet natuurbescherming. Op grond hiervan is een verkennend veldonderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten.

Er komen algemene broedvogels voor. In verband met het voorkomen van algemene broedvogels is het noodzakelijk om te starten met werken buiten het broedseizoen of te werken op een manier dat vogels niet tot broeden komen.

Het gebied behoort mogelijk foerageergebied van vleermuizen zoals de gewone dwergvleermuis. Vleermuizen kunnen gebruik blijven maken van het plangebied als foerageergebied. Effecten op foeragerende vleermuizen worden derhalve uitgesloten.

Er komen verder algemene zoogdieren en amfibieën voor zoals de mol en de gewone pad. Voor deze algemene soorten bestaat een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet. Naar verwachting komt er ook voor deze algemene soorten onder de Nieuwe Wet natuurbescherming een algemene vrijstelling. Het voorkomen van de van verblijfplaatsen van vleermuizen met de daaraan gekoppelde vliegrouten van vleermuizen en vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen in de bebouwing kan niet worden uitgesloten. Effecten op deze soorten kunnen dan ook niet worden uitgesloten.

Daarnaast kan het voorkomen en effecten op de rugstreeppad niet worden uitgesloten. Op grond hiervan is een gerichte veldinventarisatie naar vleermuizen, vogels met vaste rust- en verblijfplaatsen en de rugstreeppad van belang om eventuele effecten en maatregelen op een adequate manier in te kunnen schatten. Orchideeën kunnen voorkomen in deelgebied 3. Pas na afronding van deze veldinventarisatie kan worden bepaald of verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet en de Nieuwe Wet natuurbescherming worden overtreden en of ontheffing Flora- en faunawet en/of Nieuwe Wet natuurbescherming (afhankelijk van het moment van uitvoer) is vereist.

Binnen het plangebied bestaan overigens voldoende mogelijkheden om maatregelen te treffen om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen.

In het natuurgebied komen daarnaast beschermde en bedreigde planten voor (o.a. orchideeën) en mogelijk de nauwe korfslak. Mogelijk worden deze soorten negatief beïnvloed als de wandelpaden worden aangelegd. Als de plannen voor de paden concreet zijn, dan dient ook het voorkomen en de verspreiding van beschermde en bedreigde planten en de nauwe korfslak inzichtelijk gemaakt te worden om eventuele effecten te kunnen bepalen.

Tabel 1. Overzicht van de te onderzoeken soort(groep)en per deelgebied.

Activiteit / soortgroep	Flora	Vleermuizen	Overige zoogdieren	Broedvogels*	Amfibieën	Vissen	Reptielen	Overige**
1. Wandelpaden randen natuurgebied	+	-	-	+	+	-	-	+
2. Sloop en uitbreiding hotel ter plaatse van parkeerplaats	-	+	-	+	+	-	-	-
3. Herinrichting parkeerterrein en tennisclub	+***	+	-	-	+	-	+	-
4. Realisatie tennisclub met parkeerterrein	-	+	-	-	+	-	+	-
5. Verlengen schietbaan met als gevolg verwijdering beplanting	-	+	-	-	+	-	-	-
6. Realisatie nieuw recreatiecomplex	-	+	-	-	+	-	+	-
7. Bouw vakantiewoningen in de tuin, horeca en sloop woning	-	+	-	-	+	-	+	-
8. Realisatie woning met tuin	-	+	-	-	+	-	+	-
9. Nieuwe ontsluitingsweg	-	+	-	+	+	-	+	-
10. Sloop bebouwing en realisatie nieuwbouw	-	+	-	+	-	-	-	-
11. Omvorming akker tot golfbaan.	-	-	-	-	+	-	+	-

* Met vaste rust- en verblijfplaats (huismus, gierzwaluw).

** Nauwe korfslak

*** Controle aanwezigheid orchideeën.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Literatuur

- Bink, F.A., 1992. Ecologische Atlas van de dagvlinders van Noordwest-Europa. Schuyt en Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem.
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar. V. van, Smeenk, C., Thissen, J.B.M., 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. KNNV 1-336.
- Cremers, R., Delft, J., 1999. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV-Uitgeverij.
- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- Gerstmeier, R., Romig, T., 1997. Zoetwatervissen van Europa, Tirion, Baarn, 1-368.
- Herder, Kranenbarh, J., Hoozeboom, D.M., Hammers, J., Dekker, K., 2012. Atlas van de Noord-Hollandse vissen. Ravon, Nijmegen, 188.
- Hustings, F., Vergeer, J.W., Eekelder, P., 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nationaal Natuurhistorisch Museum Leiden, SOVON, Beek-Upbergen, 1-584.
- Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W., 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. KNNV, Utrecht, 1-260.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Dienst Regelingen, 2009b. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van ELI (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2004. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009. Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten en diersoorten (Flora en Faunawet). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 402, 1-37.
- SOVON, 1987. Atlas van de Nederlandse broedvogels.
- Nie, H.W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem, 1-151.
- Spikmans, F, Jong, T. de, 2006. Het waarnemen van zoetwatervissen, Nijmegen, 1-55.

Websites

- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.sovon.nl
- www.telmee.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGEN

1. HET PLANGEBIED

2. BEGRIPPEN

Foerageergebied	Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert. Dat gebied wordt regelmatig bezocht door vleermuizen om in te foerageren en dat doorgaans meerdere foerageerplaatsen kent die langere tijd worden gebruikt.
Foerageerplaats	Plek (jachtplek) waar wordt gejaagd door vleermuizen. De plek kan in de directe omgeving van de kolonieplaats liggen maar ook kilometers verderop.
Kolonie	Groep vleermuizen (kleine groep mannetjes of meestal grotere groep vrouwtjes, soms gemengd (soorten, geslacht)) die in het voorjaar tot de herfst bijeen blijven. De groep kan zich vestigen in gebouwen (in spouwmuren of onder daklijsten e.d.) of bomen (spechtengaten, scheuren). Een groep vrouwelijke vleermuizen wordt ook wel aangeduid als een kraamkolonie. In zo'n groep worden jongen geboren en grootgebracht. Een kolonie maakt vaak gebruik van meerdere verblijfplaatsen die soms gelijktijdig worden gebruikt.
Migratieroute	Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa (zie ook vliegroute) of een route in een andere tijd; bijvoorbeeld tussen foerageerplaatsen.
Paarplaats	Territorium van territoriale mannetjes. Voor de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis is dit doorgaans te vinden in boomholten. Voor de laatvlieger en de dwergvleermuis is dit te vinden in gebouwen. Voor de watervleermuis is dit te vinden in bomen en later, tegen de winter, zijn ze te vinden in overwinteringverblijven. Het mannetje vormt een harem met meerdere vrouwtjes. De paartijd valt in de herfst (uitgezonderd de grootoorvleermuis waarbij het in april valt (vroeg voorjaar). De hier geschetste situatie van de paring wordt in dit rapport omschreven als "herfst situatie".
Verblijfplaats	Een object (huis, boom, bunker, grot, kast en dergelijke) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag of 's winters permanent).
Vliegroute	Route die door vleermuizen elke avond wordt gebruikt om van de kolonieplaats naar foerageergebied te vliegen en visa versa (zie ook migratieroute). Vrouwtjes met jongen keren soms midden in de nacht terug om de jongen te zogen en gebruiken dan de route. Vliegroutes liggen over het algemeen langs lijnvormige (landschaps)elementen als bomenlanen, huizenrijen e.d. De functies zijn beschutting bij windrig en koud weer, oriëntatie in verband met de echolotatie-geluiden en het vinden van voedsel.
Voorbijvliegend	Vleermuizen die voorbijvliegen, niet via een vaste route. Het betreft meestal zwervers of trekkers.
Zwermen	Direct na het uitvliegen, naar vooral voor het invliegen bij een kolonie zwemt een deel van de kolonie rond de kolonieplaats. Zwermgedrag is derhalve een indicatie voor een eventuele kolonieplaats.
Winterverblijfplaats	Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hybernation) gaan. Deze ruimte is doorgaans donker, heeft een hoge luchtvochtigheid en temperatuurwisselingen zijn nihil.
Zomerverblijfplaats	Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is. In sommige gevallen vormen bijvoorbeeld mannetjes kleine groepjes.

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601